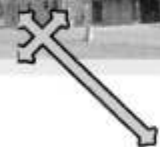

J. Bols

De Drie Goddelijke Deugden

Ravels ■ Weelde ■ Poppel

TIJDSCHRIFT VAN DE HEEMKUNDEKRING

NICOLAUS POPPELIUS VZW
Jaargang 10, nr. 38: december 2005

Heemkundekring Nicolaus Poppelius Ravels-Weelde-Poppel V.Z.W.

Adres: Torenstraat 12, 2381 Weelde

Bankrekening: 733-3522204-67

Lidmaatschap: inclusief abonnement op "De Drie Goddelijke Deugden": 16 euro

BESTUUR:

Voorzitter:	Laurent Woestenburg,	Beatrijs van Nazarethlaan 2,	2382 Poppel	014/656993
Ondervoorzitter:	Marc Van Gorp,	Grote Baan 97 bus 7,	2380 Ravels	014/656905
Secretaris:	Ria Verheyen,	Welvaartstraat 14,	2300 Turnhout	014/421839
Penningmeester:	Agnes Luyten,	Berkenlaan 91,	2380 Ravels	014/658346
Leden:	Stan De Kinderen,	Hogevoortstraat 1,	2380 Ravels	014/655030
	Jos Nooyens,	Overbroek 15B,	2382 Poppel	014/658636
	Louis Schats	Zandoerleseweg 5,	5511 AA Kneegsel (NL)	
	Frans Slegers,	Steenweg op Weelde 60,	2382 Poppel	014/655751
	Jos Verhoeven	Koning Albertstraat 87,	2381 Weelde	014/656198
	Marc Vermeeren,	De Meerkens 10,	2382 Poppel	014/658838
	Magda Vloemans,	Turnhoutseweg 2,	2381 Weelde	014/655156
	Marinus Willems,	Weeldestraat 154,	2381 Weelde	014/655728

REDACTIEADRES:

Marc Vermeeren	De Meerkens 10.	2382 Poppel	014/658838
----------------	-----------------	-------------	------------

Voor informatie in verband met de inhoud, vormgeving of verschenen teksten kan u steeds terecht op het redactieadres (marc.vermeeren@pandora.be). Wenst u een tekst of een idee voor publicatie aan te bieden, dan kan u dat ook steeds doen bij een van de bestuursleden.

VOORRADIGE PUBLICATIES:

Boek "De Drie van het Noorden"	5 euro
De Drie Goddelijke Deugden, jaargangen 1 t/m 5 + "De Drie van het Noorden"	25 euro
De Drie Goddelijke Deugden, jaargangen 1 t/m 5: per jaargang	6 euro
De Drie Goddelijke Deugden, jaargangen 1 t/m 5: per los nummer	1,75 euro
De Drie Goddelijke Deugden, jaargangen 6 en 7: per jaargang	12 euro
De Drie Goddelijke Deugden, jaargangen 6 en 7: per los nummer	3euro
Verjaardagskalender	6 euro

ARCHIEF/MUSEUM:

Raadpleging van het archief kan slechts na afspraak met Marc Vermeeren (014-658838) of tijdens de openingsuren van het museum. Voor groepsbezoeken kan men afspreken met Laurent Woestenburg (014-656993). Het museum is open elke laatste zondag van de maand van 14 tot 17 uur (behalve in december).

WEBSITE:

<http://users.skynet.be/Ravels-Weelde-Poppel>

Inhoud

1. De eeuwfeesten te Ravels in 1930	blz.33
2. De kunstvoorwerpen in de St.-Valentinuskerk te Poppel (2)	blz.39
3. Kwartierstaat Alfons Rens en Catharina Vloemans	blz.44
4. De dagboekjes van Mieke Pijn uit Ravels (4)	blz.48
5. Wetenswaardigheden over Ravels	blz.50
6. Schenkingen aan ons museum	blz.51
7. Oorlogskroniek	blz.53
8. Geschiedenis van de Westkempische familie Michiel Jansse Vermeulen (2)	blz.61

De eeuwfeesten te Ravels in 1930

door Marc Vermeeren

Ravels vierde het eeuwfeest van België in 1930

De eerste besprekingen voor de viering van het eeuwfeest op 20 en 21 juli 1930 hadden plaats in de gemeenteraadszitting van 22 maart 1930. Het begin was gemaakt en verdere besprekingen bleven niet uit. Reeds in de raadszitting van 12 april 1930 stelde de gemeenteraad een bijzondere feestcommissie samen die bijeenkwam op 14 juni, 26 juni, 1 juli, 4 juli, 8 juli, 14 juli en 18 juli. Op zaterdag 19 juli om 8 uur 's avonds werden de feesten aangekondigd door klokgelui (de klokkenluiders van dienst waren Jan Daems en Frans Joris), en door grof geschut. Stefaan Couwenberg en Hendrik Beyens zorgden er immers voor dat er onafgebroken kanonschoten dreunden in het dorp, Ravels-Eel, aan de brug en aan de C.B.R. Zondag 20 juli vond om 9 uur in de kerk van St.-Servaas een plechtige hoogmis plaats, waarna het Te Deum werd gezongen. Na het lof in de namiddag werden de afgevaardigden van de deelnemende maatschappijen ontvangen in de bovenzaal van het prachtig versierd gemeentehuis, waar burgemeester Florent Van den Borne een feestelijke redevoering uitsprak waaruit wij volgend fragment citeren: "In den schoot van onzen Gemeenteraad werd er voor het eerst aan gedacht, hier deze groote feesten op touw te zetten, en zoo valt dan ook ons de groote eer te beurt, de eerste feestelijke woorden uit te spreken. Ik acht het als een grote eer, om de verheven reden, van ons feesten. Heden morgen zijn wij allen ter kerke getogen, om den lofzang Te Deum bij te wonen, om den Almachtigen te bedanken over het

honderdjarig bestaan onzer Belgische onafhankelijkheid. Honderd jaar bestaat ons landje. Voorheen stonden wij onder het juk van vreemde overheersers. Honderd jaar heeft hier in het vrije België vorst en volk naar zich getrokken, de gunst des hemels en de bewondering van de heele wereld. Tot dan toe zuchtte België onder dwang, of was vastgehecht aan het lot van vreemde volken. Zich zelf vormen, tot wat het volgens zijn natuur worden moest was niet mogelijk. 1830 wees de kalender. Het Belgische volk trok op. streed en veroverde de vrijheid. Wij hebben haar bewaard en daarom feesten wij heden. Om die vrijheid te bekomen werd zoo hard gevochten, ja veel bloed vergoten. Moeten wij er hun niet te meer dankbaar voor zijn. Al onze krachten zullen wij inspannen haar te bewaren. De feestcommissie stond hier ook voor eene lastige taak. Ik kan dan haar ook niet genoeg hulde brengen, zij heeft gewerkt en gestreden om deze feesten te doen lukken. Mijn dank gaat eerst en vooral naar onze zeer Eerw. Heeren Pastors, heel hunnen invloed, heel hun talent wisten zij aan te wenden, om onze menschen te verzoenen. Dan ook mijn dank aan den heer voorzitter der feestcommissie Adriaan Janssen, met al zijne leden, die zorgde voor de goedgekozen en welgeordende feestelijkheden. Nog een bijzonderen dank aan de Heeren Weldoeners der feesten die ons met hunne geldelijke steun hebben bijgestaan, zoals de maatschappij van de C.B.R., Mijnheer de Bestuurder Lambert, de Maatschappij van het Noorden en Mr.Dings. Tenslotte mijn dank naar allen die hebben medegewerkt tot het welgelukken dezer feesten. Ja, dat is mijnen wensch. Ik eindig met den heildronk op Leve Bel-

gië, *Leve ons Vorstenhuis*".

Na de ontvangst op het gemeentehuis werd bij het monument hulde gebracht aan de gesneuvelden van 1914-1918. Er werden bloemen neergelegd en voorzitter Adriaan Janssens formuleerde het zo:

"Wij groeten en huldigen u, helden van Raevens, wij groeten en huldigen u, waarde dorpsgenoten. Uwe namen in dezen harden steen gebeiteld zullen met dankbare herinnering in uw geboortedorp blijven voortleven. Uw roemrijk sneuvelen vervult ons hart met fierheid, doch tevens met stillen weemoed. Gij liet hier immers beminde wezens. De Glorie uwer daden verzacht wel eenigszins hunne smart, doch de band der liefde word niet zonder tranen verbroken. Opdat die herinnering zou blijven voortleven bij het opkomend geslacht, wordt hier dezen nieuwen gedenksteen geplaatst met opschrift: "Hulde van het Raevensche volk aan zijne gesneuvelden bij het eeuwfeest van België" (Door den heer V. Van Himbergen, gemeentesecretaris en secretaris van het eeuwfeestcomitee werd alsdan den gedenksteen ontbloot, welke, door de zorgen van het eeuwfeestcomitee aangebracht werd aan het monument.

Deze gedenksteen, uit witten marmer, draagt het volgende, met groene palmen omlijste opschrift, in gouden letters: "Hulde van het Raevensche volk aan zijne gesneuvelden, eeuwfeest 21 juli 1930" Jongelieden en kinderen, wanneer gij hier voorbijgaat herinnert u uwe gevallen dorpsgenoten, gedenkt hun lijden en strijden, en vereert hunne nagedachtenis door gehechtheid aan den vadergrond en getrouwheid aan wet en vorst. Geachte Maatschappijen en kinderen, het weze mij vergund u in naam van onzer dierbare gesneuvelden te danken voor de overheerlijke bloemenhulde waarmee gij hunne nagedachtenis wilt vereren. Zie hier hunne namen:

Adriaan Verbeeck, gesneuveld te Bunsbeke 18 augustus 1914

Petrus Van Gompel, gesneuveld te Avelghem 19 juni 1915

Willem Mertens, gesneuveld te Steenstraete 20 juni 1916

Petrus Claessens, gesneuveld te Caeskerke 7 no-

vember 1917

Frans Van Veldhoven, gesneuveld te Pervijse 21 december 1917

Adriaan Pijnenborg, gesneuveld te Adinkerke 26 juli 1918

Emiel Kerstens, gestorven in het gasthuis van Calais 14 februari 1919

Antoon Klessens, gestorven te Mortsel den 2 juni 1920

Geachte medeburgers, eenzelfde gevoelen van vaderlandsliefde bracht ons hier rond dit monument, scheiden wij er van met den kreet, die ook eens de leuze was onzer helden: Leve België, Leve de Koning. God behoede ons een en onverdeelbaar Vaderland.

Hierna werd onder leiding van hoofdonderwijzer Emiel Van de Gender door de schoolkinderen het lied "Aan onze gesneuvelden" gezongen. Na afloop van de plechtigheden aan het monument der gesneuvelden had een optocht plaats naar de zaal "Nut en Vermaak" waar de feestzitting zou plaatsgrijpen. In de prachtig versierde feestzaal werden liederen gezongen, gedichten voorgedragen en toneel gespeeld.

De feestzitting werd gesloten met een daverende "Brabançonne" en een korte speech van Pastoor Van Mechelen. Om 8 uur 's avonds hadden op de kiosk voor het gemeentehuis concerten plaats en op dat ogenblik waren de kerktoren en het monument der gesneuvelden door schijnwerpers verlicht. Boven de ingang van de feestzaal "Nut en Vermaak" kon men in grote kleurige letters lezen: "Leve België, 1830-1930". Maandagmorgen 21 juli werd er verder gewerkt aan versieringen, wimpels, vlaggen, groen en bloemen. Om 3 uur in de namiddag werd een plechtig Te Deum gezongen in de parochiekerk van St.-Adriaan in Ravels-Eel waarna de vaderlandse stoet door het dorp trok. Evenals de dag tevoren hadden 's avonds op de kiosk concerten plaats en konden de mensen een spectaculair vuurwerk bewonderen.

De foto's van de vaderlandse stoet die bij dit artikel worden afgedrukt werden genomen op maandagnamiddag 21 juli 1930.

Groep "Uit den goeden ouden tijd"

Schuttersgilde "De Ware Vrienden"

Groep "Hulde aan ons Vorstenhuis"

Groep "Albert I, Overwinnaar van den Oorlog 1914-1918"

Hulde aan Z.M. Koning Albert I

Hulde aan H.M. Koningin Elisabeth

Voetbalclub Unitas uit Ravels-Eel

Duivenmaatschappij "Eendracht-Vooruit"

Vakvereniging "Sociale Vorderingen"

Voetbalclub "De Zwarte Leeuw" uit Ravels-Dorp

Groep "Onze Kempische Boerinneken"

Wagen van de C.B.R.

De vrijheid voorgesteld door groep soldaatjes

Groep "Hulde aan de Gesneuvelden van Ravels"

Wagen van de C.B.R.

Linksboven: "De hoop, voorgesteld door schip met matroosjes". Bovenaan: Prediking van de H.Servatius te Ravels

Hulde aan Leopold I
Links: Leopold II "Beschaver van den Congo"

Boerinnengilde Ravels

De kunstvoorwerpen in de St.-Valentinuskerk te Poppel (2)

door Marc Vermeeren

In het vorige nummer werden reeds een aantal kunstvoorwerpen uit de Poppelse St.-Valentinuskerk besproken. We vervolgen nu met:

Foto 28: *Schilderij* van H. Antonius Abt, altaarstuk zijaltaar, 1766, door Ch. Volders, doek.

Foto 29: *Schilderij* van de H. Norbertus van Premonstré, tweede helft 17e eeuw, doek, 88 x 57 cm, Vlaamse school.

Foto 30: *Schilderij* van de H. Valentinus, geschonken door de zonen van Adrianus Hendrickx Willemse, tweede helft 17e eeuw, Vlaamse school, gerestaureerd in 1953 door Joseph Stokbroeckx, doek, breedte 234 cm.

Foto 31: *Schilderij* van de H. Norbertus van Premonstré in aanbidding voor het H. Sacrament, 18e eeuw, doek, 121 x 87 cm, Vlaamse school.

Foto 32: *Gravure* O.-L.-Vrouw met Kind geeft scapulier aan H.H. Mannen en Vrouwen, 18e eeuw, 15 x 11 cm.

Foto 33: *Beeld* van de H. Anna, 15e eeuw, eik, hoogte 75 cm.

Foto 34: *Beeld* van O.-L.-Vrouw met kind, 15e eeuw, eik, hoogte 67 cm.

Foto 35: *Beeld* van O.-L.-Vrouw met kind, 16e eeuw, eik, hoogte 90 cm.

Foto 36: *Beeldengroep* Sint Anna ten Drieën, ca 1500, gepolychr. hout, hoogte 105 cm.

Foto 37: *Beeld* H. Lucia van Syracuse, eerste helft 16e eeuw, hout, hoogte 32 cm.

Foto 38: *Beeld* H. Barbara, 16e eeuw, hout, hoogte 82 cm.

Foto 39: *Beeld* H. Joachim, 16e eeuw, hout, hoogte 72 cm.

Foto 40: *Beeld* H. Paulus, apostel, 17e eeuw, witgeschilderde steen.

Foto 41: *Beeld* H. Petrus, apostel, 17e eeuw, witgeschilderde steen.

Foto 42: *Beeld*, eerste helft 18e eeuw, witgeschilderd terracotta, H.H. Johannes Evangelist, Lucas Evangelist, Marcus Evangelist en Matheus Evangelist.

Foto 43: *Reliëf*, medaillon met buste van David Koning Psalmddichter, detail van de preekstoel, midden 18e eeuw, eik, hoogte 102 cm.

Foto 44: *Beeld* van de H. Augustinus van Hippo, 18e eeuw, witgeschilderd hout.

Foto 45: *Beeld* H. Norbertus van Premonstré, 18e eeuw, witgeschilderd hout.

Foto 46: *Beeld* H. Franciscus Xaverius, eerste helft 19e eeuw, witgeschilderd hout.

Foto 47: *Beeld* van de H. Willibrordus, midden 19e eeuw, hout, hoogte 124 cm.

Foto 48: *Beeld* O.-L.-Vrouw Onbevlekt Ontvangen alleenstaand op de maansikkel, 19e eeuw, witgeschilderd hout.

Foto 49: Gekleed *beeld* van O.-L.-Vrouw met kind met wereldbol en scepter, 19e eeuw.

Foto 50: *Berechtingslantaarn*, 18e eeuw, messing, hoogte 41 cm.

Foto 51: *Godslamp*, 19e eeuw, messing en roodkoper, hoogte 127 cm.

Foto 52: Twee *kandelaars*, eerste helft 17e eeuw, messing, hoogte 38 cm.

Foto 53: *Hoogaltaar* door beeldhouwer A. Peeters uit Luik, twee zijpanelen geschilderd door Mr. Anthoni, geschonken door Pastoor Ploegmans. Over het *oude altaar* dat in het begin van deze eeuw verdween vonden we volgende kerkrekeningen:

" 1. Item gegeven aen Jacques Nieuwelants van het schilderen van den Hoogen Altaer ende het vergulden van Sinte Valentijns statue 23.10.0. (K.A.P.61 1657). 2. Den 5/2/1739 betaelt aen Jenneken De Jongh voor eenen grooten boom dienende tot beltdsnijerij voor den nieuwen altaer 7.0.0. 3. den 23 july 1739 betaelt aen Cornelis Riberghs en Peeter sijnen soon voor saegen en uytdoen van lindeboomen tot den nieuwen altaer te saemen 4.12.2. 4. Den 25/8/1739 gegeven aen Corn. Goossens voor vrachtlon van twee karren linden hout dienende tot de beltdsnijerij van den nieuwen altaer 14.0.0. 5. Item alnoch voor het voeren van een kar linden hout ten selven eynde naer Mechelen 7.0.0. 6. Den 27/12/1739 gegeven aen drie voerliede de welcke den altaer naer Herentals zoude afhaelen voor teirgelt 6.0.0. 7. Den 15/2/1740 betaelt aen voerman Heldermaens voor vrachtlon der twee capitaelen voor de pilaren van den nieuwen altaer 0.14.0. 8. Den 16/3/1740 betaelt aen Jacobus Verbuecken voor den nieuwen altaer alnoch betaelt 108.0.0. 9. Den 19/4/1740 gestiert aen W. Van Engelen tot Mechelen op rekeninge der beltdsnijerij voor den nieuwen altaer 11.4.0. 10. den 18/12/1740 gestiert naer Mechelen aen N. Van Engelen op rekeninge der beltdsnijerij van onsen nieuwen altaer 11.4.0."

Foto 54: *Triomfkruis*, geschonken door Mevrouw Ghijs-Paaps.

Foto 55: Twee *kandelaars*, tweede helft 17e eeuw, messing, hoogte 55 cm.

Foto 56: Vier *kandelaars*, 18e eeuw, messing, 84 cm hoog.

Foto 57: Twee *kandelaars*, eerste helft 18e eeuw, messing, hoogte 68 cm.

Foto 58: Twee *kandelaars*, eerste helft 18e eeuw, messing, hoogte 68 cm.

Foto 59: Zes *kandelaars*, 19e eeuw, verzilverd koper, hoogte 97 cm.

Foto 60: Twee *kandelaars*, 19e eeuw, verzilverd koper, hoogte 86 cm.

Foto 61: *Console* deels tweede helft 17e eeuw, deels 19e eeuws, geschilderd hout, hoogte 64 cm.

Foto 62: *Console*, eerste helft 18e eeuw, witgeschilderd hout, hoogte 35 cm.

Foto 63: *Lavabo*, 19e eeuw, roodkoper, hoogte 41 cm.

29

32

30

31

28

34

36

37

38

39

40

41

42

42

42

42

43

35

33

44

45

46

47

48

49

50

52

51

54

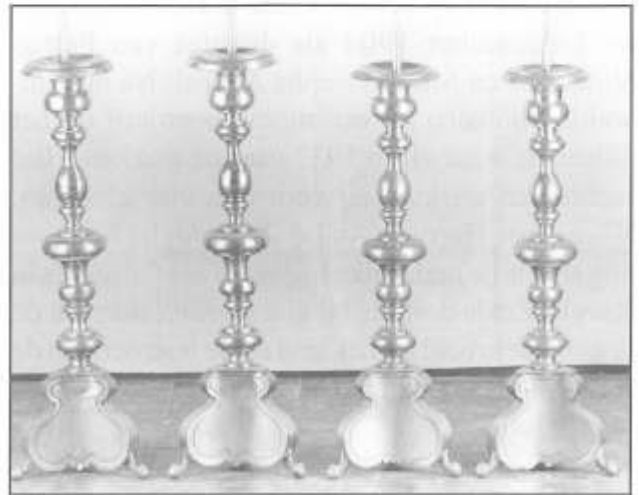
53

55

62

56

57

58

60

59

61

63

Kwartierstaat van Alfons Rens en Catharina Vloemans

door Marc Vermeeren

Alfons Rens werd te Ravels in de Weteringstraat geboren op 9 mei 1905 als zoon van Sebastiaan Rens en Ludovica Maria Van Gestel. Hij huwde te Ravels op 13 juli 1932 met Catharina Vloemans. Trientje werd op het Gilseinde te Ravels geboren op 1 december 1904 als dochter van Petrus Vloemans en Maria Josepha Abbeel. Na hun huwelijk bouwden zij een mooie boerderij op het Gilseinde waar zij in 1932 naartoe trokken. Hier leefden en werkten zij voor hun vier kinderen: Wieza, Jan, Harry en André. Zoon André bewoont nog steeds de ouderlijke hoeve op het Gilseinde in Ravels. Zoals destijds bij alle mensen slorpten de dagelijkse arbeid op het land en de boerderij en de zorg voor hun gezin al hun tijd op.

Na de dagelijkse beslommeringen en vooral op latere leeftijd was Fons nochtans een fervent duivenmelker. Wekelijks werden de duiven

ingekorfd en 's zondags werd de lucht afgespeurd vol verwachting over de terugkeer van de duiven. Zoon André zet die traditie van het duivenmelken verder en toonde ons fier de vele bekers op de mooie schoorsteenmantel die vader Fons won. Toen Fons en Trientje in 1982 hun Gouden Bruiloft vierden was het groot feest! Op 17 juli 1982 hadden de buurtbewoners van het Gilseinde de hoeve en de straat prachtig versierd en Fons en Trientje werden met de koets naar de kerk gereden. Op bijgaande foto poseren Fons en Trientje trots met hun ingelijste stamboom die hun op die dag door de familie werd aangeboden.

Tien jaar later was het weer feest want toen werd de diamanten bruiloft gevierd. Samen met hun vier kinderen, acht kleinkinderen en 12 achterkleinkinderen vierden zij op 11 juli 1992 hun zestigjarig huwelijk. Zij overleden beiden te Ravels op zeer hoge leeftijd in de hoeve op het Gilseinde, Fons op 23 augustus 1993 (88 jaar oud) en Trientje op 14 januari 2000 (95 jaar oud).

Alfons Rens

Catharina Vloemans

Sebastiaan Rens en Ludovica Maria Van Gestel waren de ouders van Alfons

Petrus Vloemans en Maria Josepha Abbeel waren de ouders van Catharina

Huwelijksfoto Alfons Rens en Catharina Vloemans: Ravels 13/7/1932

De boerderij op het Gilseinde te Ravels

Fons Rens in militaire dienst (1924)

Het gezin van Petrus Vloemans en Maria Josepha Abbeel. Bovenaan van links naar rechts: Roza Vloemans, Catharina Vloemans, Nel Vloemans, Trees Vloemans, Victor Vloemans en Johanna Vloemans. Vooraan: vader Petrus Vloemans en moeder Maria Josepha Abbeel

Fons Rens en Trientje Vloemans (1950)

Fons en Trientje bewonderen de stamboom van de families Rens en Vloemans

Fons en Trientje op de dag van hun Gouden Bruiloft (1982)

Een vrouwelijk driegeslacht: Trientje Vloemans, Wieza Rens en Hilde Cuypers

Kwartierstaat van Alfons Rens en Catharina
Vloemans

[illegible]

Samenstelling: Marc Vermeeren (1 juni 1982)

De dagboekjes van Mieke Pijn uit Ravels (4)

Mieke Pijn en de Eerste Wereldoorlog

door Laurent Woestenburg

Tussen begin december 1915 en februari 1917 heeft Mieke Pijn een schriftje volgeschreven met zeer gevoelvolle mijmeringen in verzen over de toen heersende Eerste Wereldoorlog. Zij opent haar serie met het gedicht "De Oorlog". Daaruit blijkt ten overvloede hoezeer zij begaan was met de families die ingevolge de soldatenplicht van de mannen, het erg moeilijk hadden om de touwtjes aan elkaar te knopen. Maar daartegenover staat evenzeer een strijdlustige Mieke in haar tweede gedicht, getiteld "De Strijdkreet onzer dappere Soldaten". Wij nemen de twee teksten hier integraal over. Het eerste gedicht is geschreven op 5 december 1915.

Wij hebben voor de leesbaarheid hier en daar in de tekst kleine aanpassingen moeten doorvoeren. Vooral in de spelling en de interpunctie moesten wij vaak ingrijpen. Toch hebben wij ernaar gestreefd om de oorspronkelijke stijl te bewaren. De strofen 2, 4, 6, 8 en 10 noemt zij, hoewel het steeds om andere teksten gaat, telkens 'refrein'. Wij hebben ze opgenomen als aparte strofen. Door ons toegevoegde woorden staan in cursief tussen haakjes afgedrukt.

De Oorlog

Hoe wreed klinkt toch die mare:
't is oorlog in ons land.
Wie komt dat te verklaren?
De Keizer van Duitschland.
Daardoor moeten ons mannen (*weg van*) hier,
die broodwinners voor vrouw en kind,
En nu die (*vrouwen*) zijn gansch alleen.
Niemand die voor hun eten vindt.

Steunt op die hebben nood
Geeft aan de kinderen brood.
Ik smee het u, brave burgers en rijken,

laat geenen vrouwen en kinderen bezwijken.
Terwijl meenig soldaat
met moed ten strijden gaat,
gedenk dat voedsel steeds krachten verwekt.
Geef hun die lijden gebrek.

Eens zullen zij verlaten
met roem het oorlogsfrein (*bedoeld is: terrein*).
Dan zullen ons soldaten
fier en gelukkig zijn.
Houdt u dus kalm, werklidenschaar,
trots den oorlog zijn moedig man.
En gij, rijken, geeft dan voorwaar
den armen zoveel als het kan.
Zij vragen niet de dood,
maar geeft hun een stuk brood.
Terwijl de man voor de kinderen gaat strijden
liggen de vrouwen daar honger te lijden.
Hebt met hun medelij
en staat den armen bij.
Vergeet toch niet dat hun lot hier op aard
vrede en hulpe vraagt.

Na lang tergen en plagen
krijgen zij hunne straf.
Maar onze mannen slagen
de Duitschers deerlijk af.
Zij vechten steeds met leeuwenmoed
dat iedereen stom ervan staat.
Alle gazetten spreken goed
en eer voor hen die strijden gaan.

O, vrouwen, ween toch niet.
Als g'uw man niet wederziet,
denk dat hij stierf op het slagveld van eer.
Het was voor u en zijn kinderen teer.
Laat hem met rust in 't graf.
Hij is (*van*) de wereld af
Geef uwe kinderen tesamen de hand,
hij stierf voor 't vaderland.

O schoon en dierbaar vaderland,
ons lot is zuur verdiend.
Ons vrouw en kinderen t' allen kant
die smeken heel gezwind:

“Ach, mocht ik hem toch wederzien
't Is naar hem dat ik nog verlang.
Hij had zijn kinderen zo lief.
God, spaar hen en maak hen niet bang

O, dierbaar vaderland,
bemind lang (*t'*)allen kant.
Op zijn borst zal prijken 't kruis van eer
voor zijn vrouw en kinderen teer.
Gansch uitgeput van kracht
heeft (*bedoeld is hier: is*) hij (*aan*) de dood ont-
snapt.
(*Hij*) was zeer verheugd over kinderen en vrouw
Maar 't land is in den rouw.

O, koningin der Belgen,
gij staat aan 't zieke bed
van onze dappere helden.
die gij vol moed toenet (*hier is niet duidelijk wat*
zij bedoelt)

Hoe menigmaal hebt gij voortaan
ons mannen voor u zien marcheeren
en daar met d'oogen in getraan
geroepen mocht toch weder betven. (*ook dit is*
raadselachtig)

Koning en koningin,
en ook uw huisgezin,
uw naam zal jub'len en iederen aard
De goude kroon blijft voor u nog gespaard.
Hebt met ons medelij
en sta den armen bij.
O, harttoegenegen sneeuwkoningin,
red ook ons huisgezin.

De strijdkreet onzer dappere soldaten

Den oorlog werd aan ons verklaard,
maar wij zijn niet vervaard.
't Is onverdiend, 't is een diefstal
dat hij betalen zal.
Men doet geen water in den wijn,
het land roept ons allen te wapen.
Wij zullen toonen wie we zijn,
vooruit en niet opgeslapen.

Wij zijn van Vlaamsche bloed,
bezield met heldenmoed.
Wij zullen sterven ofwel overwinnen.
Wij zijn soldaten die elkaar beminnen.
Wij zijn broeders tegaar
en vreezen geen gevaar.
Wij zullen strijden met het wapen in d'hand
voor ons duurbaar vaderland.

Wij hadden niemand iets misdaan.
Zij randden ons zo valselijk aan.
Den rijkdom van ons vaderland
heeft ons gewapend dan.
Met eene overgroote macht
wil hij ons landeken verpletten.
Zij hebben er zich niet aan verwacht
dat wij ons zouden verzetten.

Maar in de Belgen zit veel moed.
Zij wijken thans geen voet.
Zij willen strijden zij aan zij
en vechten met razernij.
Zij werpen naar ons ten harte
Wij zullen ons beste doen.
't Zal hen leeren ons te tarten.
Zij werpen met hunnen schoen.

Ons vaders, broeders vechten daar,
want 't land is in gevaar.
Maar wij vervoegen hun al gauw
met onzen leeuwenklauw.
Thuis blijven ware een groote schand.
Gij zult van ons daden gaan hooren,
wij geven gansch ons leven in pand,
wij vechten en weten waarvoor.

Wij boden reeds aan den vijand
zeer dappere tegenstand.
't Was een gebulder en gebrom,
den zegen was aan ons.
Vooruit met onzen Vlaamschen leeuw,
wij zullen ons niet overgeven.
Bij alleman is nu die schreeuw:
wij strijden zoolang als wij leven.

door Laurent Woestenburger

Wij vonden enkele wetenswaardige tekstjes over Ravels

1. In 'Album Pastorum Campinae Antverpiensis'

"Ravenslo was ene annexe der parochie van Poppel, zonder eigen residerend pastoor tot in 1550. Met Poppel hoorde het toe aan het S. Servatiuskapittel van Maastricht, naar welk oud patronaatsbezit het nu nog S. Servaas voor patroon heeft. Het kapittel, als 'patroon' schonk Poppel-Ravels aan een 'persoon', meestal een van zijn kanunniken, en deze 'persona personatus' had te zorgen voor een pastoor, een investitus, die dus 'verus pastor' was, maar zich kon absenteren, en nogal voortdurend, mits een deservitor aan te stellen. In 1211 ging het patronaat over aan de abdij Tongerlo die voortaan de pastoor zou kiezen."

Vertaling naar hedendaags Nederlands:

Ravels was tot 1550 een bijparochie van Poppel. Het beschikte niet over een eigen inwonend pastoor. Samen met Poppel behoorde het tot het Servatiuskapittel van Maastricht. Het gevolg daarvan is dat het nu nog steeds het patroonschap van St. Servatius heeft. Als beschermheer stelde het kapittel voor Poppel-Ravels een 'persoon' aan. Meestal was dat een van zijn kanunniken. Deze uitgelezen persoon moest dan zorgen voor een pastoor, een verantwoordelijke die derhalve 'de echte pastoor' was. Deze mocht echter, nogal vaak, afwezig zijn, maar dan moest hij een bedienaar aanstellen. In 1211 ging het beschermheerschap over naar de abdij van Tongerlo die voortaan de pastoor zou kiezen.

En toen dachten wij: 't kan verkeren. Nu is het dorp Poppel een annex van Ravels en ligt Maastricht al sedert 1830 in het buitenland. Maar niet alles verkeert, want nu is de oorspronkelijke pastoor van Poppel opnieuw ook de bedienende pastoor van Ravels. Echter, het is al lang niet meer de abdij van Tongerlo die de pastoors levert. En...

als de pastoor wil absenteren (afwezig zijn) dan kan hij niet meer echt rekenen op een aangestelde deservitor (vervangende bedienaar).

2. In het 'Dictionnaire des Communes Belges' (wij vertalen de Franse tekst):

"Het dorp Ravels werd in 1165 door het kapittel van Sint-Servaas, dat het in zijn bezit had, afgestaan aan de abdij van Tongerlo. In het dorp stond een kapel die afhing van de kerk van Poppel. Dezelfde kanunniken droegen ze in 1211 over aan de hoger genoemde abdij. In 1550 werd de parochie Ravels opgericht, maar ze bleef afhankelijk van Poppel. In die tijd maakte de parochie deel uit van het bisdom Luik. In 1559 ging ze over naar het bisdom Antwerpen, maar ze bleef behoren bij het decanaat Hoogstraten.

Ravels was toen de zetel van een heerlijkheid die in 1626 door Filips IV, koning van Spanje, aan Philippe le Roy (de Koning), heer van Broechem, werd afgestaan. Hoe dan ook, de abdij van Tongerlo behield in het dorp enige voordelen, zoals b.v. de tiendenheffing en het recht van beplanting enz. Na de Vrede van Münster ging de heerlijkheid over naar Amalia van Solms, weduwe van de prins van Oranje, Frederik Hendrik. Deze verkocht een beetje later de heerlijkheid Ravels aan de familie De Knuyt. Sinds de XVde eeuw werd Ravels bestuurd door zeven schepenen met als voorzitter een burgemeester."

3. In nagelaten geschriften van pater Van Gils uit Zondereigen:

Een tekst die de pater zelf zonder bronvermelding uit de archieven van Baarle heeft gehaald:

"Mattheus Ravels, een ingezetene der parochie van Baarle, was eigenaar van een hoeve op Nyhoven (Nieuwhoven). Hij had bij pauselijke brieven het recht van begeving van de kapelrij van het H. Kruis, en deze was een van de kapelrijen met de onderpastorij verenigd en deze liep dus gevaar, zo die eigenaar van zijn recht gebruik maakte, van de inkomsten derzelve beroofd te zijn. Op 21 juni 1649 stond Mattheus Ravels het gemeld recht af aan de pastoor. De kapelrij van het H. Kruis bracht jaarlijks 20 mudden koorn op.

Mattheus Ravels was een voornaam persoon en goed katholiek." *De goede man zal zeker wel een geboren Ravelsenaar zijn geweest.*

De oude pastorijs van Ravels (nu kippenslachterij Klaassen)

Schenkeningen aan ons museum

door Laurent Woestenburg

De jongste paar maanden is ons museum overstelpt geworden met giften. Het doet ons als ras echte heemkundigen en liefhebbers van het erfgoed van onze drie dorpen erg veel plezier te ervaren dat oude voorwerpen en drukwerken niet zo maar worden weggesmeten, maar aan het museum van de heemkundekring worden afgestaan. We moeten het nog maar eens herhalen: alles wat aan de heemkundekring en zijn museum afgestaan wordt, wordt eigendom van de gemeenschap. Niets is dus eigendom van de kring zelf. De rol van de kring bestaat erin de geschonken goederen in bewaring te nemen en te onderhouden. Dat gebeurt in nauwe samenwerking met het gemeentebestuur. En nu de verworven schenkingen zelf:

De Vrije Basisschool uit Poppel hield een heuse razzia op haar zolders en schonk ons een indrukwekkend arsenaal oud schoolgerief (20 gevulde dozen!). Het is de moeite waard hieronder een samenvatting van de materialen op te nemen.

Het betreft: diverse soorten schoolboeken, leien, griffels, verkeerskleding, een stencilmachine, ver-

schillende soorten stempels, dia's, twee diaprojectoren, sjablonen, meetkundige vormen, klasseermappen, videobanden, speelgoed en ingelijste foto's. Bovendien zitten in het pakket hele reeksen wandplaten op doek, karton of papier:

- 6 st. 'Dieren en Planten', op karton (86 x 65 cm)
- 60 st. bijbelse afbeeldingen (60 x 40 cm)
- 10 st. foto's i.v.m. het koningshuis
- 114 tekeningen over de Dorpsstraat en de molen van Poppel door Rik Adriaensen
- 12 st. 'Dieren in hun omgeving', op karton (85 x 69 cm)
- 46 st. bijbelse afbeeldingen (72 x 53 cm)-andere reeks
- 36 st. bijbelse afbeeldingen (95 x 70 cm)-andere reeks
- 58 st. 'Vaderlandse Geschiedenis', op karton (87 x 61 cm)
- 22 st. 'De Sacramenten', op karton (60 x 48 cm)
- 14 st. 'De Symbolen des Geloofs', op karton (62 x 48 cm)
- 20 st. 'Economie-landschap', tweezijdig

bedrukt (76 x 56 cm)

- 7 st. 'De Jaargetijden', op karton (42 x 36 cm)
- 11 st. documentatiemappen
- 9 st. 'Landen', in kaders (44 x 34 cm)
- Ongeveer 200 st. wandversieringen op doek of papier
- 1 koker met - 'Nijverheidskaart van België' (210 x 170 cm)
- 'Europa' (210 x 170 cm)
- 1 koker met - 'Poppel' (160 x 150 cm)
- 'Landbouw in België' (167 x 115 cm)
- 1 koker met - 'Provincie Antwerpen' (160 x 115 cm)
- 'Europa Staatskundig' (160 x 115 cm)
- 1 koker met - 'Europa Hydrografisch' (160 x 115 cm)
- 'Europa Staatskundig' (156 x 128 cm)
- 1 koker met - 'Weelde' (150 x 112 cm)
- 'Geografische Streken van België' (154 x 130 cm)
- 1 koker met - 'Oceanië en Australië' (147 x 130 cm)
- 'Zuid-Amerika' (146 x 140 cm)
- 1 koker met - 'Noord-Amerika' (138 x 132 cm)
- 'Winter' (138 x 92 cm)
- 1 koker met - 'West-Europa' (120 x 156 cm)
- 'Europa' (120 x 156 cm)
- 1 koker met - 'Afrika' (118 x 134 cm)
- 'Hoofdvormen Aardoppervlakte' (115 x 88 cm)
- 1 koker met - 'Poppel' (118 x 130 cm)
- 'Turnhout-arrondissement' (112 x 112 cm)
- 1 koker met - 'Dorp in de Ardennen' (108 x 68 cm)
- 'Heuvels van Zuid-Vlaanderen' (108 x 68 cm)
- 1 koker met - 'Poppel: grenzen, water, wegen' (102 x 82 cm)
- 'Brabants Landschap' (108 x 68 cm)
- 1 koker met - 'Brabant'

Van de families Van Hees-Verheyen en Verheyen-Bax uit Poppel ontvingen we 222 zeer waardevolle foto's op glas. Ze zijn waardevol omdat het een zeer oude en al lang uitgestorven techniek betreft, maar ook omdat ze mensen en situaties vertonen uit een lang vervlogen verleden. Het bestuur heeft beslist om ze door een gespecialiseerde zaak alle op papier te laten kopiëren, er dus echte foto's van te laten maken. Dit is een vrij dure operatie, maar op papier zijn ze natuurlijk toegankelijker voor het publiek en ze zijn het waard.

Van de familie Bax-Van Ginhoven, eveneens uit Poppel, kregen we een interessant album over de familie-Ruts.

Van Rik Heyns uit Weelde ontvingen we:

- een negentiende-eeuwse mollenklem
- een heel speciaal schiettuig waarvan wij de naam nog niet kennen

Maria Verwimp uit Poppel bezorgde ons:

- een kruisbeeld met stenen Christusfiguur
- een huiskruisje met zegenwens
- een koperen kaarsenstaandertje dat door een inwoner uit een obus is gemaakt.

Naamloos

- Een sacoché uit begin 20ste eeuw
- Een groentekom, 4 kleine gebakken kommetjes, 3 metalen kommetjes, 2 glazen potjes
- Een zeer oud oliekannetje met oor

Jos Gouwy uit Turnhout heeft ons museum weer flink bedacht met:

- Een grote voorraad gedachtenisprentjes
- 102 oude filmrolletjes
- Vijf fotonegatieven op glas
- Een setje fotonegatieven
- De jaargang 1915 van het weekblad 'L'Événement Illustré', gebonden in een stevig boekwerk
- Een map met Vlaamse gedichten op alcohol-stencyl afgedrukt
- Een reeks mappen met oude documenten en foto's uit de Gemeentelijke Jongens-

Van de familie Wijnen-Willems uit Poppel ontvingen we:

- Een gehaakte zwarte neusdoek

Eens te meer danken we al deze gulle schenkers van harte voor hun attentvolle medewerking. Wij zullen voor de geschonken voorwerpen goed zorg dragen.

Oorlogskroniek

door **Jos Nooyens**

Onlangs vroeg Filleke mij "Jos, wat is er in Poppel eigenlijk gebeurd tijdens de oorlog '40-'45?" Geboren in 1942 wist zij wel veel van horen zeggen, maar nu wilde ze van mij wel eens weten hoe ik die periode in mijn tienerjaren had ervaren, wat de dagdagelijkse gevaren, ongemakken en tekorten waren voor mij, een jonge boerenzoon van 13-18 jaar, wonende aan de Mierdsedijk gedurende die 5 jaren van oorlog en Duitse bezetting. Ik zal haar vraag beantwoorden en vertellen uit eigen herinnering. Maar om zo dicht mogelijk bij de waarheid te blijven van gebeurtenissen die toch al ruim 60 jaar achter ons liggen ben ik wel bij enkele Poppelse tijdgenoten te rade gegaan om de dingen die ik maar zijdelings heb meegemaakt beter te duiden. "Als er foorkramers komen, dan wordt het kermis" zei mijn oom toen België in augustus 1939 overging tot een geleidelijke mobilisatie van al zijn strijdkrachten, en iedereen er van toen af overtuigd van was dat een oorlog in Europa onvermijdelijk werd. En ik weet nog dat ik samen met Jos de veldwachter bij ons de aanstee introk om Jan Van Beurden, die bij ons werkte, van achter de stoppelcultuur zijn mobilisatiepapieren te gaan overhandigen. Op 1 september '39 kwam de veldwachter terug met een mobilisatieoproep, ditmaal voor mijn vader, die zich onmiddellijk moest melden op de gendarmerie van Weelde. Blijkbaar had ook hij na zijn verplichte legerdienst, zoals een twaalfstal andere dorpsgenoten, getekend voor grenswachter en moest hij als 42-jarige nu de wacht optrekken aan het "Domein de Pannenhoeft" waar hij als opzichter werkte. De lange arm van de "Société General de Bruxelles", eigenaar, en van Senator Auguste Deboodt, agronoom en manager van het Kempisch landbouwbedrijf Pannenhoeft,

zorgde er echter voor dat hij slechts deeltijds op wacht en veeltijds op de boerderij van dienst was... Moedige grenswachters mochten spionnen en verdachte vreemdelingen aanhouden die daar toevalig passeerden en er kwam een wachtbarak op de kruising Mierdsedijk – Pannenhoefsedreef (Gordijnschuur). Na een maand werd de oude garde afgelost door jongere manschappen onder leiding van een rijkswachter. Op een morgen stapte Wies Van Der Steen, tractorchauffeur op de Pannenhoeft, met een serieus gezicht de barak binnen met de melding dat er in de voorbije nacht in 't gebuurt er "ene van onder een bed was gehaald". "Een spioen?" (Oost-Vlaams dialect) wilde de rijkswachter weten. Het schijnt er ene van Turnhout te zijn, wist Wies. En ene met één oor! Terwijl de moedige medewachters alle moeite hadden om de lach te bedwingen, bleef de jonge rijkswachter doorvragen. Meer weet ik er ook niet van zei Wies met een glimlach, informeer maar eens bij uw commandant. Een eenorige pispot, afkomstig van Turnhout markt, van onder het bed halen was toen heel gewoon. Oorlogsdreiging was het nieuws van de dag en liet ook de gewone Poppelaar niet onverschillig. Op 30 september 1939 was het grote Rusland het kleine Finland binnengevallen. Jantje Timmermans trok partij voor de "Pinnen" en was in principe bereid ten strijde te trekken tegen de laffe "Rutsen" en zou met zijn "zeis die aan 2 kanten sneed" verwoestingen willen aanbrengen in de Russische gelederen... Toen veetransporteur Stadts bij ons toendertijd varkens kwam ophalen, ontstond er zich een discussie over hoe het Nederlandse leger zou standhouden tegen een Duitse aanval. Willem Brok argumenteerde dat de Hollanders het halve grondgebied zouden laten onderlopen, en zo zoals het 20 jaar geleden aan den IJzer was gebeurd, de Duitsers in het slijk zouden laten verstikken. Waarop Jan Stadts repli-

ceerde: "Brokske met zijn water... Over het water komen ze niet, over de lucht komen ze (volgens Jan wel degelijk over de lucht), en ze gooien bommen op uwe mieter.." Profetische woorden van Jan want 3 maanden later werd de familie Stadts een van de ergste slachtoffers van het Duitse bombardement op de Poppelse Dorpsstraat. Vrijdag 10 mei '40, vroeg in de ochtend, hoorden wij op de radio dat het Duitse leger bij verrassing België en Nederland was binnengevallen en snel oprukte. Duitse vliegtuigen beheersten het luchtruim en kwamen ook in Poppel overgevlogen. En de Nederlandse radio herhaalde: "Breda, meerdere Duitse vliegtuigen laten parachutisten neer in Nederlandse uniformen", dus het front was niet ver van Poppel verwijderd. Hier wil ik mij beperken tot een bespreking van het oorlogsgebeuren in het algemeen, en trachten iets meer te vertellen over de omstandigheden waarin het Sinksenweekend van 1940 in Poppel verliep. In de nacht van 10 op 11 mei '40 trokken Franse troepen met kanonnen en kleine tanks Poppel binnen en het dorp werd daarmee een doelwit voor overvliegende Duitse vliegtuigen. In "Poppel, het oorlogsboek 1940-1945" schrijft o.a. een getuige: "Weer kwamen een groep bombardementsvliegtuigen, die door de Franse troepen werden beschoten, doch dezen keerden terug en bombardeerden ons dorp op een laffelijke manier." Een helder verslag van deze ooggetuige kan men lezen in hogervermeld boek (pag. 7 en 8).

In 1973 was ik in Canada op bezoek bij Jos Drenters. Op een avond toen wij gezellig zaten te

Poppel "Het Oorlogsboek 1940-1945"

praten over zijn geboortedorp Poppel trok hij plots een schuif open en haalde daaruit een postkaart met daarop een afbeelding van de kerk van Poppel. De kaart was zwaar beschadigd en droeg ter hoogte van de galmgaten nog sporen van rood steengruis. Een zichtkaart met een geschiedenis... Jos, geboren in Poppel in 1929, woonde als 4e kind uit een gezin van 8 met zijn ouders Jef en Drika Swinkels in hun huis aan de Tilburgse Weg (nu nr. 118) toen de oorlog uitbrak. Op de radio was omgeroepen dat men tegen een eventuele aanval met stikgas, een handdoek moest vullen met een laagje in azijn gedrenkt wit zand en die geplooid voor neus en mond moest houden. Maar de azijnfles was leeg bij de Drenters en Joske, 11 jaar, werd door moeder Drika naar het dorp gestuurd om azijn te halen. Gewapend met 2 flessen azijn bevond hij zich op de stoep voor het schoolhuis toen bommen ontploften achter de huizenrij vanaf de meisjesschool tot de jongensschool. Zijn flessen had hij laten vallen en helemaal verdwaasd werd hij door een Franse soldaat van de stoep geplukt en onder de kiosk, die toen nog naast het schoolhuis stond, getrokken. Joske kwam thuis zonder azijn, maar 33 jaar later in Rockwood, toonde hij mij de postkaart die bij Van Hees - Botermans uit de winkel was geblazen en die Joske op 11 mei 1940 tussen allerlei troep van de straat had opgeraapt. Een beschadigde zichtkaart, die hij jaren gekoesterd heeft als een relikwie, en die als het ware een voorspelling in zich had gedragen van wat er in werkelijkheid 4 jaar later zou gaan gebeuren met de torenspits. Jos Drenters, in Canada gekend als een groot beeldend kunstenaar, vertelde me later dat die kaart hem geïnspireerd had om ooit eens mee te werken aan de heropbouw van een kerk. Deze droom zou hij een paar jaar voor zijn vroegtijdig overlijden verwezenlijken met de heropbouw van de Anglicaanse kerk in Rockwood! Het bombardement van 11-05-1940 eiste 6 dodelijke slachtoffers en 's anderendaags werd daar een zevende aan toegevoegd toen H. Timmermans dodelijk getroffen werd door een Franse kogel. Een vluchtelingenstroom naar de gehuchten kwam op gang en bij ons op de boerderij aan de Mierdsedijk zwol die aan tot +/- 60 personen. Men was bang voor wat komen ging, en met de miserie van de grote oorlog '14-'18 nog diep in 't geheugen nam men zijn voorzorgen. De

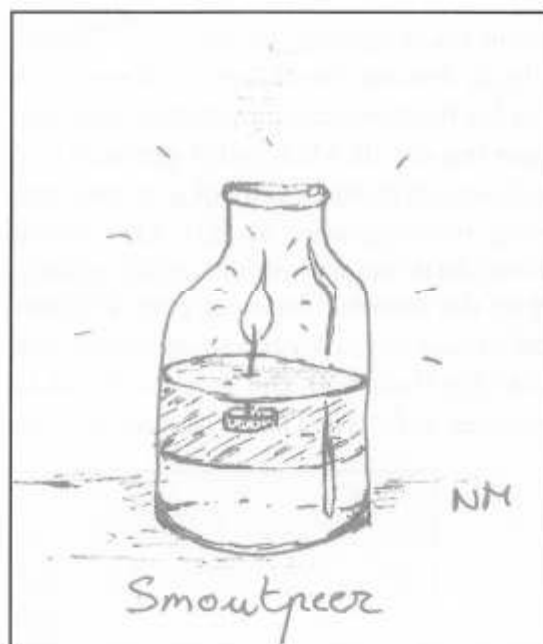

**Jos Drenters (links) met zijn jeugdvriend
Achille Botermans**

kelder onder het woonhuis werd extra gestut met stijlen van rondhout, en op zo'n 100 meter van het huis werd een ruime schuilkelder uitgegraven (+/- 8 m lang, 3 m breed en 1 m diep), die met houten dwarsliggers en pakken stro met daarover een dikke laag zand werd afgewerkt, waardoor die vanuit de lucht op een grondsiel leek. Aan de voorkant was een smalle ingang gelaten die met een pak stro kon gesloten worden. Natuurlijk was die schuilkelder niet bombestendig, maar scherven of kogels kon hij wel afweren, en in een eventueel gevecht kon hij levensreddend zijn. Omdat de mensen nu andere zorgen aan hun hoofd hadden beperkte het werk op de boerderij zich tot het verzorgen van de dieren. De schoolgebouwen waren zwaar beschadigd, en wij, de schoolgaande jeugd, "genoten" van een soort extra vakantie te midden van een grote groep mensen die tijd voor ons hadden. Op een avond, bij het schaarse licht van een flikkerend smoutpeerke vertelde Heintje Debondt ons de geschiedenis van Ali Baba en de veertig rovers op zo een gruwelijke manier dat onze angst voor oorlog en bommen er gewoonweg bij verbleekte...

De elektriciteit was uitgevallen en na een paar dagen was de voorraad waskaarsen opgebrand. Een fles petroleum, die we in huis hadden tegen de luizen, werd zuinig overgegoten in een oude stal-lantaarn die ergens op zolder had gestaan en deze werd als draagbare lichtbron achter de hand ge-

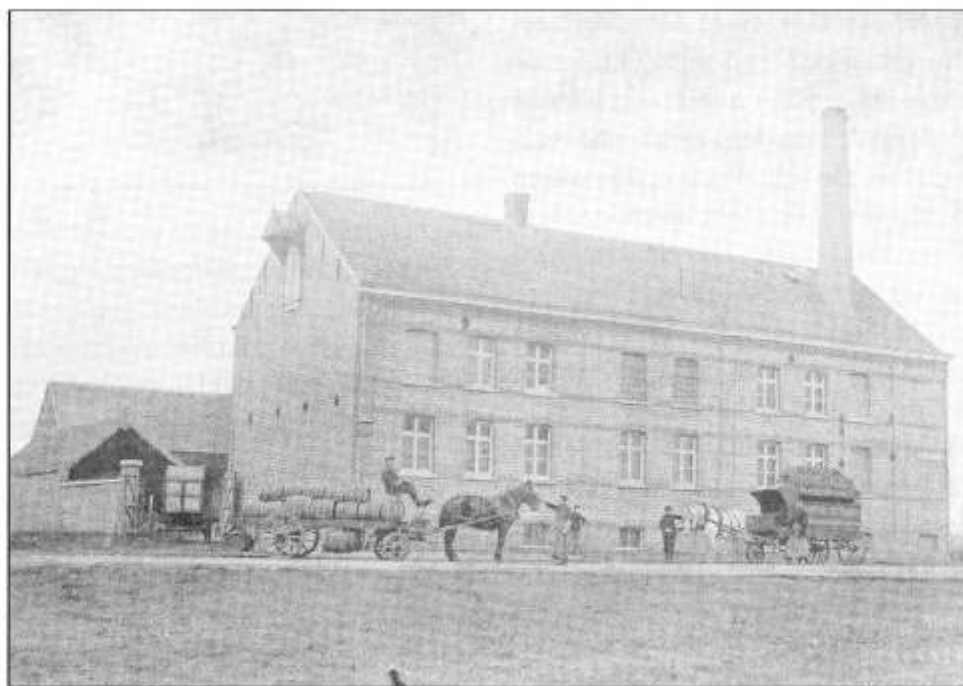
houden voor noodgevallen. Het smoutpeerke gemaakt naar een ervaring van de grote oorlog van 22 jaar geleden, was eenvoudig en toch functioneel. Men neme een schijfje kurk, afgedekt door een passend blikken plaatje en prikt in het midden een gaatje. Trek door dat gaatje een dikke katoenen draad als wick, en leg deze combinatie als drijver in een glazen bokaal half gevuld met water en voor een derde met smout of slaolie. Ontsteek de wick als ze met olie is verzadigd, en als men de wick passend weet te behandelen bekomt men een licht walmend geel lichtje. Wij kinderen maakten onze eigen smoutpeerken in allerlei kleine bokaaltjes, en 's nachts mochten die op de "zult" staan in de koestal, die omgevormd was tot een gemeenschappelijke slaapzaal. Als kleine flikkerende dwaallichtjes in een bange nacht.

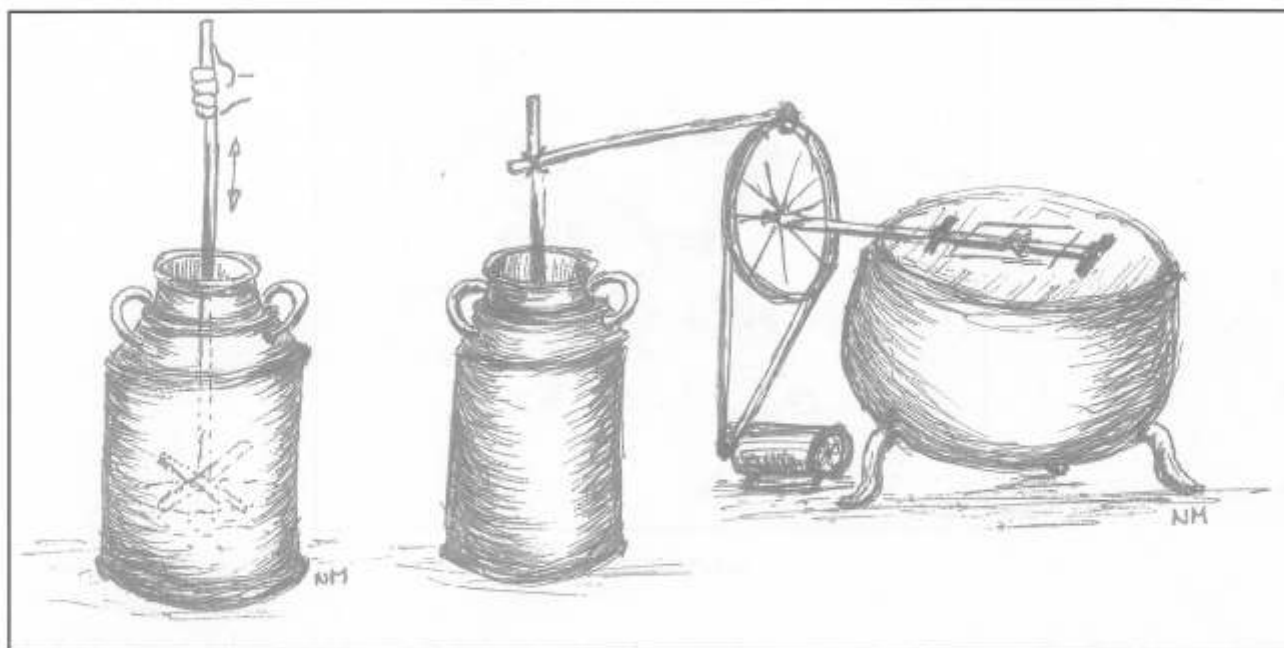
De landbouw werkte in onze streken vrijwel geheel op paardentrekkracht, en ook in het Duitse leger speelde de cavalerie nog een voorname rol. Paardenvoer en paarden waren er op elke boerderij en de Duitsers wilden maar al te graag hun vermoeide paarden omwisselen voor frisse landbouwpieren... Veel boeren verborgen hun paarden en dat was ook bij ons het geval. Samen met mijn broer en Jan Steyaert hielden wij om de beurt 2 dagen en nachten de wacht bij onze 3 paarden, die niet ver van de Hegse brug in een dicht schaarhout waren ondergebracht. Met voer en allerlei trukjes moesten ze kalm worden gehouden. Half mei '40 was zonnig en warm en overdag waren de paarden, door vliegen en insecten geplaagd, moeilijk

stil te houden. Wat zou er gebeuren als wij toeval-
 lig door Duitsers betrappt zouden worden? Het
 schaarhout paalde aan ons weiland (ter streke
 Geertbladeren) en mijn broer was nog bezig het
 gat in de omheining te herstellen waarlangs wij
 zojuist met de 3 paarden het schuiloord hadden
 verlaten, toen daar ineens een Duitse soldaat ver-
 scheen. Hij was alleen en stond daar in zijn volle
 wapenuitrusting van verkenner of parachutist te
 midden van het groen op amper 2 meter van ons
 vandaan, en wij hadden hem niet horen aankomen.
 Als hij 5 minuten vroeger was opgedaagd had hij
 ons op heterdaad betrappt. In onze paarden was hij
 niet geïnteresseerd maar hij vroeg of er nog
 "Fransozen" in de buurt waren. Wij schrokken
 geweldig, en Jan Steyaert waagde een sprong en
 kwam in de treksloot terecht, en stond tot zijn
 middel in het water en het eendenkroos. Zo ver-
 liep mijn kennismaking met de eerste Duitse sol-
 daat in de Tweede Wereldoorlog. Karel Steyaert
 was na het bombardement op Poppel met zijn ge-
 zin naar ons aan de Mierdsedijk gevlucht, en be-
 sloot na een paar dagen een kijkje te gaan nemen
 naar zijn boerderij naast de kerk. Daar aangeko-
 men vond hij de deuren van huis en stal geforceerd,
 maar op dat moment waren er geen soldaten op
 het erf. Omdat het de week van de Sinksenkermis
 was had Zjo (Johanna), zijn vrouw, een bak bruin
 tafelbier en 6 flessen Globe (limonade) van de

Weeldse brouwer aangekocht en die in de "moos",
 naast de gootsteen laten zetten. Toen Karel terug-
 kwam en Zjo heel nieuwsgierig wilde weten hoe
 het er thuis bijlag, vertelde hij met de glimlach dat
 hij geen vernieling of diefstal had vastgesteld, maar
 dat het Sinksenbier en de limonade tot de laatste
 druppel door dorstige soldatenkelen was verzwol-
 gen. Zij hadden zich echter mispakt aan de
 wijwaterfles die ze waarschijnlijk voor witte wijn
 hadden aanzien, want die stond ontkurkt op de
 "kreugel" en er was duidelijk een paar slokken uit
 gedronken. Zijn mooie trouwhoed vond hij terug
 in 't schuurtje, stevig vastgebonden op de kop van
 de schapenbok. Een bok met een trouwhoed op!
 In alle ellende kon Karel er om lachen. Aardappe-
 len, melk en groenten, en handen om ze gekookt
 op tafel te brengen waren er genoeg op de boer-
 derij, maar na een paar dagen was het brood op.
 Zoals bij veel boeren nog in zwang was, bakten
 wij wekelijks het brood voor eigen gebruik in een
 met mutserd gestookte oven in het bakhuis. Bloem,
 die we altijd met de zak van 60kg inkochten, was
 voorradig maar we hadden geen gist, en zonder
 gist kan men geen brood maken. Door de oorlogs-
 omstandigheden was er in Poppel geen gist te krij-
 gen en toen kwam er iemand op het lumineuze
 idee dat er in de bierbrouwerij "De Zwaan" in
 Weelde wel gist zou zijn, natte gist wel te verstaan.
 Volwassenen gingen beter niet de baan op omdat

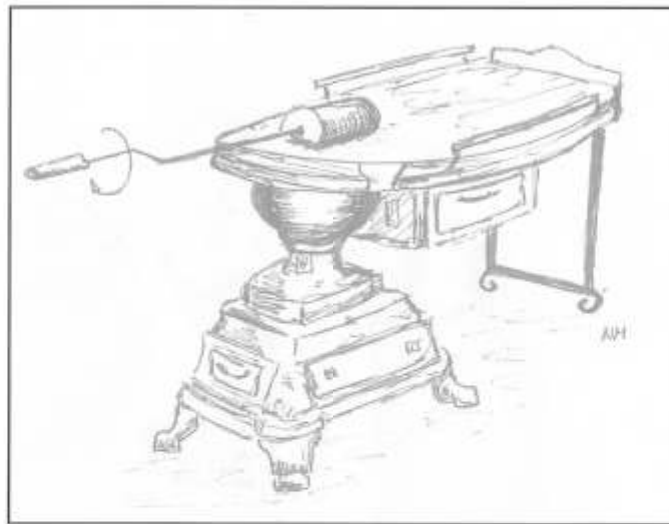
Brouwerij "De Zwaan" in de Koning Albertstraat te Weelde omstreeks 1910

Boterstand

zij door de bezetter voor allerlei klusjes konden worden opgevorderd, en zo werd ik, als 13-jarige, er met een melkkannetje van 10 liter op uitgestuurd om te voet naar de brouwerij in Weelde te gaan om er een soortement van gist te halen. Ik moest door de Poppelse Dorpsstraat en zag er voor het eerst welke ravage het bombardement had aangericht. Op de hoek van de Pastorijstraat stond een voorwagen, een soort lotkraam met een uit zijn gehengen geslagen voorluik, en speelgoed allerlei liggend op de straat om zo maar op te rapen. Thuis was mij de wacht aangezegd om niets aan te raken en mij zeker niets toe te eigenen van wat er op straat lag. Dat was plunderen, een zware zonde die aan de pastoor moest worden opgebiecht, en als de Duitsers u betrapten werd je ter plaatse doodgeschoten, zo werd mij verteld. Bij Fien Keyzers aan de kerk was als het ware de hele kruidenierswinkel de straatstenen opgeblazen. Op de koer van de brouwerij trof ik Jan Maes, een vertrouwd persoon die om de paar weken bij ons aan huis kwam met bier en limonade. Ik wil je graag helpen, zei Jan, maar de enige gist die wij hier hebben is gemengd met bier, maar het is te proberen... Er was een kuip, half gevuld met iets dat leek op bruin bier, met op de bodem een bezonken substantie, die enigszins op gist geleeke en daarmee schepte Jan mijn melkkannetje half vol. Ik kwam thuis met de reddende gist, maar op het oog zag het mengsel er niet erg krachtig uit; daarom werd de hele

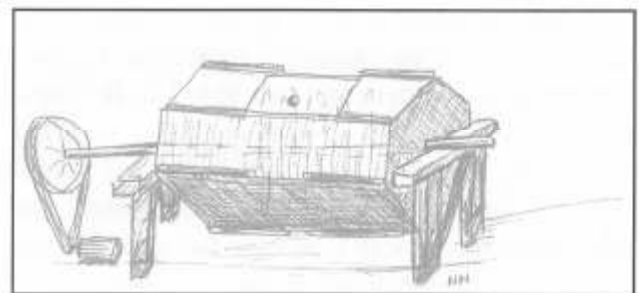
inhoud van het kannetje (5 liter) in het deeg vermengd. Het deeg rees prachtig en uit de oven kwam een dik dozijn prachtige broden. Maar ze waren bruin in plaats van wit en smaakten naar geurig zoet tafelbier. Misschien een nieuw recept voor de inventieve bakker? Men had er voor gezorgd een stukje deeg in de kelder te bewaren onder een stolp, en bij het volgende baksel moest ik niet terug naar Weelde, maar werd het deeg met het opgespaarde zuurdesem tot rijzen gebracht. Door gebrek aan stroom was de melkerij van Poppel stilgelegd, maar de koeien bleven wel melk geven, die nu op de boerderij en in het huishouden moest worden verwerkt. Pap en platte kaas kwam op het hoofdmenu, en de afgeschepte gezuurde "Zaan" werd in een melkkit (30l) met een houten stempel tot boter gestampt. Dat was meestal kinderwerk, en zo een botersessie hield je al gauw een uurtje bezig. Later werd de boterstamper aan het vlieg wiel van de wasmachine gekoppeld, en terwijl de was werd gedaan draaide de boterstand mee. Stilaan gingen de vluchtelingen weer naar huis en ons gehucht was al die tijd van oorlogsleed en onrust gespaard gebleven. De elektriciteit was terug aangesloten en op 1 juli '40, na drie weken extra vakantie, werden de lessen hervat. De schoollokalen van de jongensschool lagen er, op 1 na, zwaar beschadigd bij en wij werden ondergebracht in de danszaal van Soeike De Wit (nu Chinees restaurant), waar 3 onderwijzers gezamenlijk in 1 lokaal aan 4

Gerstbrander

studiejaren les hebben gegeven tot 15 augustus. Al gauw was er een tekort aan levensnoodzakelijke producten en daar kon de ravitaillering met zijn bonnetjes ook niet veel aan verhelpen. Calorierijke en vervangingsproducten moesten nu gewonnen worden uit wat de natuur en de landbouw in eigen streek te bieden had, en dat was toch nog heel wat... Koffie was in de reguliere handel niet meer te koop of te betalen, maar gerst, vers gebrand in een trommeltje boven het vuur van de Leuvense stoof, gaf zo'n goed resultaat dat het echte koffie kon doen vergeten. Men experimenteerde soms met een mengeling van gerst, tarwe, een paar eikels en een maatje erwtes om een speciale smaak te bekomen, en om de knijp te doen blinken werd ook al eens een lepeltje vetstof toegevoegd. "Op haver kan een paard werken" is een gezegde, en van witte haver werd havermout gemaakt die in de oorlogskeuken op vele manieren werd aangewend. Keeske van't smidje ontwierp voor ons een simpel maar vernuftig pelmoltentje waarvan alleen de centrale as en de daarop gemonteerde slaglijsten in metaal waren, terwijl de rest, zelfs de riemschijf, in hout waren vervaardigd. Het was een zeskantige trommel (1 meter lang met een doorsnede van ongeveer 60 cm) in populierenhout, gemonteerd op een stevige eiken onderbouw. Men moest die trommel met de hand langzaam in tegenovergestelde richting laten draaien van de slaglijsten binnen de trommel. Per beurt ging er een emmer haver in, en de draaitijd, die op een wekker afgelezen werd, varieerde naar de kwaliteit van de haver. Bevochtigde haver pelde sneller en beter, maar hield het

gevaar in dat de havermout duf werd. Met de treizelmolen werd het gepelde product van stof en pellen ontdaan, en de zuivere gort werd in de pletmolen tot havermout geplet.

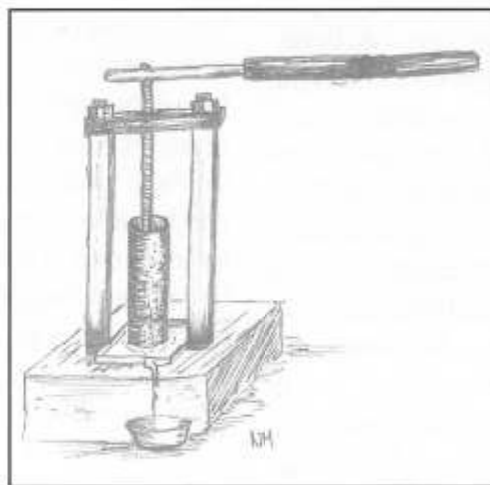
Pelmolen

Op de zolder van de kapelhoef beschikten wij toen over de oude maalderij van de Pannenhoef, uitgerust met een graan-, plet- en breekmolen, en op een dag moest die door iemand van de landbouw- en voedingsorganisatie verzegeld worden. De controleur van dienst, misschien was hij een astma-lijder, was een beetje beducht voor stof en spinnenwebben, en had van de hulp van mijn broer geprofiteerd om de molen te verzegelen met een koordje en een loodje met 2 gaatjes. Mijn broer had de tang zo op het loodje gezet dat slechts een gaatje het koordje afklemde waardoor het zegel voor de ene partij waardeloos en voor de andere waardevol was geworden...

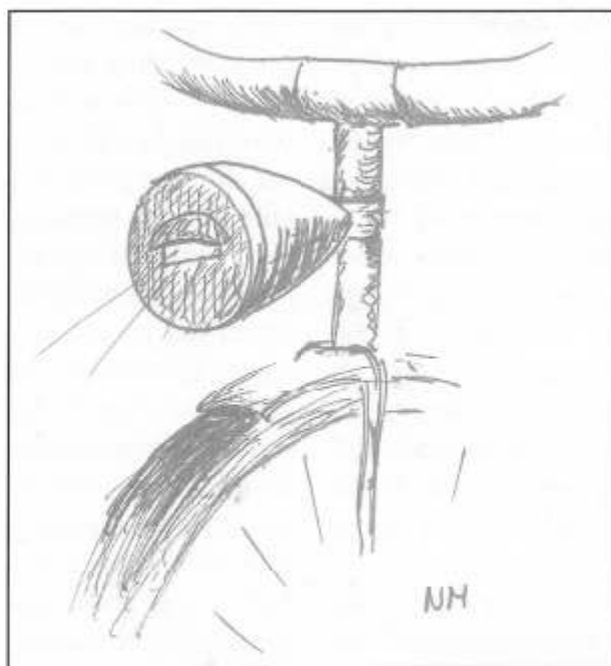
We hadden een eigengemaakte rasp-molen om appels te raspen voor de bereiding van cider. Die rasp-machine had als hoofdbestanddeel een stuk

rond hout (40 cm), bekleed met een blikken plaat waarin met een kepernagel gaatjes met scherpe gekartelde randen waren geslagen zoals in een rasp, en die draaide in een nauw aansluitende houten bak. Voor het maken van patatbloem kwam dat ding goed van pas. De geraspte massa werd in een bad herhaaldelijk met vers water gewassen, waardoor op de bodem van het bad dan een laagje aardappelbloem neersloeg. Na herhaaldelijk afgieten en in de zon laten drogen bekwam men zuiver wit aardappelmeel dat in vele noden van de oorlogskeuken kon voorzien. Met de bonnekes had men recht op 250g vetstof per persoon, meestal in de vorm van "ersatz"-margarine. In de late zomer van '40, toen het raapzaad en de zomersloren met de vlegel waren gedorst, installeerde Jaak Oom, de mulder, bij ons in de schuur misschien wel de eerste smoutperserij van Poppel. Op een in de vloer verankerd betonnen voetstuk werden twee stevige ijzeren pijlers gemonteerd (1 m hoog, 10x10cm dik), evenwijdig aan elkaar met +/- 30cm tussenruimte. Van boven waren zij afgewerkt met schroefdraad waarop twee kanjers van moeren pasten. Tussen de pijlers lag een stalen bodemplaat met opgezette rand en een afvoertuitje. Daarop paste een ijzeren cilinder (+/-50 cm hoog, 20cm diameter) met gaatjes in de dikwandige cilinderwand. Het raap- of sloorzaad werd in het wasfornuis au bain marie verwarmd tot het lichtelijk ging barsten zoals popcorn. Dan werd het in gelijke lagen in de cilinder gestort met telkens een stevige ronde plaat tussen elke laag. Horizontaal werden de pijlers met elkaar verbonden met een zware stang die met de twee grote moeren stevig

werd vastgezet. In het midden van die stang was een verbreding met centraal een gat met schroefdraad (+/-6cm) waarin een wormas paste, met van boven een hendel en van onderen een stevige stamper, die juist paste in de cilinder die voor 4/5e gevuld was met lagen gepopt zaad. De hendel boven werd verlengd met een twee meter lange buis en nu maar draaien, zoals Samson, aan zijne molen. Onder het persen drong de olie door de gaatjes van de cilinder en verzamelde zich binnen de opgezette rand van de bodemplaat, en werd met een schaal opgevangen via het afvoertuitje. Het vuil in de zaadolie liet men bezinken en zo bekwam men een donkere, beetje groenachtige koud geperste smout van goede kwaliteit met veel calorieën. Smout was geen "Ersatz" maar een volwaardig natuurproduct waarmee men kon bakken, braden en frituren. Wij draaiden er zelfs een geurige en lekkere mayonaise mee! In de herfst van '40 verscheen er een ploeg Turnhouters in Poppel, die georganiseerd eikels oogstten. Met lange stokken, waaraan boven een oud hoefijzer was bevestigd, schudden zij de rijpe eikels van de kaaibomen en met borstel en gritsel werden de eikels ruw samen-geborsteld. Zij hadden een treizemolen (wanmolen) bij op wielen, voorzien van speciale zeven, en zo kwamen de eikels ter plaatse zuiver in de zak. Eikels werden gebruikt als varkensvoeder, om "knijp" van te branden, en er is mij verteld dat er ook zeep van gemaakt kon worden. Voor het schooljaar '41 was ik ingeschreven aan de landbouwschool van Geel. Een kosthuis vinden bij een kleermaker aldaar was niet moeilijk geweest voor een boerenzoon. En er moet onderhandeld geweest zijn in

Oliepers

Afgeschermdde fiets

natura, want als ik na een weekend thuis, op maandagmorgen met de fiets naar Geel vertrok, was die meer met landbouwproducten dan met landbouwschoolboeken beladen.

Mijn occasiefiets, door Lewieke Van Vlasselaer gereviseerd en vakkundig in zwarte lak met gouden biesjes gezet, geleek wel een nieuwe, en gewapend met een getuigschrift van de school en een attest van de burgemeester op zegel, had Lewieke er zowaar een paar nieuwe ersatz luchtbanden op mogen leggen.

De lichtafschermingswet was van kracht, en elke lichtbron moest worden gedempt en mocht in geen geval naar boven schijnen, want volgens de bezetter kon open licht een baken zijn voor overvliegende geallieerde vliegtuigen en als dusdanig geïnterpreteerd worden als hulp aan hun vijand. Van Poppel tot voorbij Turnhout was er bijna geen fietspad, en als ik mij op een donkere mistige maandagochtend met de fiets met afgeschermdde lamp op weg begaf naar Geel was een medallieke van Sint-Christophe geen overbodige luxe. Het eerste jaar was voorbereidend en als pensionstudent had ik veel tijd over die ik graag doorbracht in het kleine laboratorium van de landbouwschool. Van scheikunde had ik geen kaas gegeten, maar ik werd daar ingezet voor het maken van stremsel, voor gebruik

in de kaasmakerij, want op de meeste boerderijen was er na de verplichte melklevering nog wel een plaske over om kaas van te maken.

De lebmaag van jonge kalveren die alleen nog maar melk hebben gedronken, is een natuurlijke bron van lebferment (rennine), een stof die in staat is om ongezuurde melk te doen stremmen. De lebmaag werd opengesneden en in lauw water gewassen, en uitgerekt op een soort kippengaas in een droogtunneltje geplaatst. Na het droogproces ontstond er een dik perkamentachtig vlies, dooraderd met donkere bloedadertjes. Dat vlies werd met een kleermakersschaar in kleine vierkantjes geknipt en in een lauwwaterbad te weken gelegd, en mijn toenmalige leraar E. H. Heilen voegde er nog een scheut vloeistof aan toe uit een bruine laboratoriumfles met glazen stop. Dan liet men het mengsel goed uitlekken vanuit de zeef en het wat troebele extract werd verdeeld over 100cl flesjes met het etiket "Stremsel". Voor mij zat er een beetje handel in, en in de familie en kennissenkring stond ik dat jaar bekend als "een dealer" in stremsel. De prachtige tekeningen die hierbij worden afgedrukt werden vervaardigd door **Nick Matthys** waarvoor onze hartelijke dank! (wordt vervolgd).

De geschiedenis van de Westkempische familie Michiel Jansse Vermeulen (Oosterhout, Baarle, Ravels, Weelde, Poppel (2))

door Toon Seelen

VIIa. Joannes Cornelis Vermeulen, geboren te Baarle Hertog 6/8/1850, landbouwer, strohulzenfabrikant, overleden te Baarle Nassau 24/1/1918, gehuwd te Baarle Hertog 11/2/1882 met Maria Theresia Meijvis, geboren te Baarle Hertog 2/4/1846, winkelierster, overleden te Baarle Nassau 1/3/1919. Joannes Cornelis geboren te Baarle Hertog in 1850, mijn opa, trouwde in 1882 met Maria Theresia Meijvis, dochter van de steenbakker/landbouwer op Ginhoven te Zondereigen. Zij gingen wonen te Baarle Nassau in de Nieuwstraat tegenover de Hollandse kerk, waar oma een kruidenierswinkel begon. Opa handelde in rijshout, samen met zijn neef en buurman Charl van der Veen, die acht jaar eerder uit Baarle Hertog was vertrokken. Hun samenwerking resulteerde in de oprichting van een stoomfabriek van strohulzen op de Hoogbraak. Opa bleef de boerderij leiden en hielp elke dag een handje mee. Hij moet een ondernemend man geweest zijn. Uit dit huwelijk, geboren te Baarle Nassau:

1. Maria Christina Coletta, geboren 12/10/1884, overleden te Baarle Nassau 17/7/1885
2. Johanna Silvina, geboren 3/1/1886, zuster Franciscanesse te Herentals, tante nonneke, overleden te Herentals 31/3/1956.
3. Ludovica Cornelia, geboren 24/3/1889, overleden te Gilze Rijen 4/9/1964, gehuwd te Baarle Nassau 23/10/1919 met Cornelius Petrus Seelen, geboren te Gilze-Rijen 17/2/1889, leerlooier, overleden te Gilze-Rijen 11/10/1941, mijn ouders
4. Alphonsus Maximilianus, geboren 5/4/1890, leerling klein-seminarie te Hoogstraten, overleden te Baarle Nassau 21/12/1904

In 1904 een week voor Kerstmis werd Fons per wagen thuis gebracht van het klein-seminarie in Hoogstraten. Hij zou paratyphus hebben. Hij overleed enkele dagen daarna. De dood van de veertienjarige jongen moet het gezin diep getroffen hebben. Silvie nam op dezelfde dag het besluit naar het klooster te gaan en dan de zwarte lange kousen van Fons mee te nemen. Opa "leed erg onder

het verlies van zijn zoon", mijn moeder, die niet over vroeger sprak, vertelde wel, hoe hevig de dood van haar broertje beleefd werd. Vervolgens werd de boerderij verhuurd, aan Jan Pemen, geboren te Meersel. Veertien jaar later na de dood van opa kocht Pemen "op Maria Lichtmis" de boerderij, die naar zijn zeggen in 1905 een schone stee was, maar in 1919 geheel was versleten. Oma stierf in maart 1919.

In mei van dat jaar trok mijn pa, Kees Seelen, op zijn motor, naar Baarle Nassau om kennis te maken met mijn moeder. Een nicht van moeder, Phil Stoops-Van Beek, had via haar zwager, Louis Van der Steen, pa's aandacht gevestigd op moeders situatie van alleenstaande. Een afspraak volgde. De kennismaking verliep positief, mede dankzij tante Kee, die met haar kerkboek het teken van geen bezwaar gaf. Binnen een half jaar vierden zij hun bruiloft. Zij gingen in Rijen wonen en kregen zeven kinderen. Charloom en tante Kee betrokken de woning achter de boerderij, een eenvoudige woon-, met muren van leem en een dak van riet. Een stal erbij en een achterbouw. Fier boerden zij samen verder. In het klein. Twee koeien en een eigen akker, tegen de Mortelse berg aan. Charloom stierf in 1924, 62 jaar oud, waarschijnlijk tengevolge van een prostaataandoening. Tante Kee kwam bij ons wonen, in Rijen. Ik herinner mij haar moeilijke manier van gaan, van stoel tot stoel, en haar zwarte baaien rok, waar ik tegen aan keek. Als moeder ons 's morgens leerde bidden, terwijl wij geknield voor haar zaten, met de handen op haar schoot, zat tante Kee naast haar. Zij overleed in 1935, bijna 86 jaar oud. Ik was toen 3 1/2.

De Tommel is een buurtschap in Baarle, gelegen tussen de oude kern en de grens. De naam is een toponiem en staat voor grafheuvel (tumulus of tomme). In grafheuvels plaatsten de prehistorische bewoners vanaf omstreeks 1700 v.chr. de urnen met de as van hun doden, die zij verbrandden. Op de hoekakker naast de spoorlijn, vroeger eigendom van Vermeulen, werden in 1936 scherven van urnen aangetroffen. Van den Broek meldt derge-

lijke vondsten in de Donkerstraat in 1909. Dat de Mortelseberg een grafheuvel zou zijn, heb ik nergens bevestigd gezien, evenzo niet, dat de met eiken begroeide Wallenberg de plaats zou geweest zijn van een rechtbank.

De boerderij van voor 1920 bestond uit een woonhuis, onder één kap gebouwd met de potstal, een vrijstaande schuur en aan de straatkant het schop. Binnenshuis was er een planken vloer bestrooid met zand, een hoge schouw tussen woonkeuken en stal, twee bedsteeën in de kamer en een in de opkamer. Voorts was er een zolder en een onderkeldering. De potstal was even groot als het huis, negen bij negen meter, en had de verlaagde vloerdelen aan weerszijden van een breed middenpad, waarlangs de mest gemakkelijk afgevoerd kon worden. De potstal herbergde ook het kleinvee, de kalfjes en het paard. De schuur, 24 bij 9 meter groot, was een soort hallehuis. Zij steunde op een eikenhouten gebint dat de ruimte verdeelde in drie beuken. De muren en de vloer waren van leem. Naast de schuur stonden drie lindebomen, die er nog zijn. De boerderij werd nog tweemaal gerenoveerd: in 1920 door Pemen en in 1960 door Verhoeven.

De tak Weelde

Vb. Jacobus Vermeulen, geboren te Oosterhout 5/8/1774, overleden te Weelde 29/10/1821, gehuwd te Weelde 12/4/1802 met zijn dorpsgenote Maria Cornelia Baelemans, geboren te Weelde 7/9/1783, en aldaar overleden 15/5/1863. Ongetwijfeld ging hij verder met de boerderij De Bont, mogelijk samen met zijn jongste broer Kees. Uit dit huwelijk, geboren te Weelde:

1. Joanna, geboren 4/12/1804, overleden te Weelde 15/9/1885, gehuwd te Weelde met Ricardus Vandaelen. Bij haar dood woonde Joanna in wijk A nr.35

2. Adrienne, geboren 16/2/1806, ongehuwd, overleden te Weelde 12/4/1851, wonend wijk 1 nr.19

3. Jean, geboren 23/5/1809, overleden 27/5/1815 te Weelde

4. Dorothe, geboren 31/10/1812, overleden te Weelde tussen 31/10/1889 en 30/10/1890, wonend wijk D nr.76, gehuwd te Weelde 15/9/1847 Adrianus Schellekens, geboren te Weelde 15/12/

1805, landbouwer en aldaar overleden voor 1890. 5. Joannes, geboren 8/3/1816, overleden te Weelde 4/2/1879, zonder beroep, ongehuwd, wonend in wijk A nr.34

6. Maria Catharina, geboren 29/10/1818, landbouwster, overleden te Weelde in 1893, gehuwd te Weelde 4/2/1854 met Michael Verhaeren, geboren te Ravels 6/9/1826, meester-timmerman

7. Anna Jacoba, geboren 29/11/1821, overleden te Weelde 19/2/1906, gehuwd te Weelde 17/1/1852 met Bernardus Cornelis Geerts, geboren te Baarle Nassau 11/8/1824, landbouwersknecht

De eerste zoon Jean bleef slechts zes jaar in leven. De tweede zoon Jean stierf 62 jaar oud, ongehuwd, zonder beroep in 1879. Met hem stierf de tak Weelde uit in mannelijke lijn. Vier van de vijf dochters trouwden met landbouwers, een bleef ongehuwd. Vader stierf in 1821, 47 jaar oud. Moeder was toen 38. In haar tweede huwelijk met Walter van Iersel uit Tilburg werden nog twee kinderen geboren, Adrianus en Maria Theresia. Deze laatste trouwde met Joannes Cornelius Vermeulen, zoon van Joannes Augustinus Vermeulen, een familie van metsers, afkomstig van Oud-Turnhout en niet verwant met de familie Michiel Jansse Vermeulen. De ouders van moeder Maria Cornelia, Jean Baptist Baelemans en Adriana Maria Bluekens, zijn de betovergrootouders van Henri Baelemans geboren te Weelde 9/11/1911 en gehuwd met Regina Vermeulen, dochter van Carolus Vermeulen en Maria Catharina van Steen. Zo zijn ook de jongste dochter Anna Jacobs en haar man Bernardus Cornelis Geerts aanverwant familie. De moeder van Bernardus is Joanna Tuijelaars, geboren te Baarle Nassau 24/2/1800 en oudste zus van Christine Tuijelaars. Christine is de echtgenote van Jean Corneille Vermeulen, die een volle neef is van Anna Jacoba Vermeulen.

De tak Ravels

Vc. Adrianus Vermeulen, geboren te Oosterhout 9/10/1775, landbouwer, overleden te Ravels 4/11/1812, gehuwd te Ravels 4/4/1802 met de twintigjarige Anna Cornelia Konings, geboren te Ravels 31/5/1781 en aldaar overleden 29/12/1812. Uit dit huwelijk, geboren te Ravels:

1. Josephus, geboren 26/7/1803, landbouwer,

wonend in De Peel nr.2, overleden te Ravels 31/3/1880, gehuwd te Weelde 14/10/1859 met Rosalia Brosens, geboren te Meer 11/11/1809, overleden te Weelde 15/1/1892.

2. Jacobus, geboren 26/1/1807, landbouwer/herbergier, overleden te Ravels in 1883, gehuwd te Ravels 9/10/1856 met Maria Beijens, geboren te Ravels 8/1/1812 en aldaar overleden 22/11/1880.

3. Petronella, geboren 12/5/1810, overleden te Ravels 16/7/1846, ongehuwd, zonder beroep

Zij kregen drie kinderen: Jef, Jac en Petronella. Hun huwelijk was tien jaar oud, toen in het najaar van 1812 zij beiden stierven, moeder acht weken na vader. De kinderen waren tien, vijf en twee jaar. De weesjes werden opgevangen door tante Petronella Konings, die met haar moeder aan het Gilseinde woonde en er een boerderij dreef met Sebastian Huijbs als knecht. Negen jaar later woonden de kinderen daar nog. Oma was gestorven en tante Petronella getrouwd met Sebastian. Jef en Jac werkten als boerenknecht op verschillende Ravelse bedrijven. Zij trouwden laat, Jef 57 jaar oud met de 50 jarige Rosa Brosens, Jac 49 jaar met de bijna 45-jarige Maria Beijens. Jac was toen landbouwer/herbergier. Beiden bereikten een hoge leeftijd, Jef werd 78 en Jac 77. Hun zus Petronella echter was 36, toen zij in 1846 ongehuwd overleed. De tak Ravels stierf uit in mannelijke en vrouwelijke lijn. De geschiedenis van het gezin van Adrianus en Anna Cornelia maakt een wat sombere indruk. Beide ouders kort na elkaar gestorven, vader 37 jaar oud en moeder 31 jaar. Verkozen hun drie kinderen zelf zonder kinderen te blijven? Zij wisten uit ervaring, dat het leven moeilijk kan zijn. Ook de economische crisis van de veertigerjaren zal hun levensperspectief verengd hebben.

De tak Poppel

Vd. Cornelius Vermeulen, geboren te Oosterhout 22/10/1777, landbouwer, overleden te Weelde 5/8/1827, gehuwd te Weelde 14/12/1805 met zijn 38-jarige dorpsgenote Anna Maria Vermeeren, geboren te Weelde 2/9/1767, overleden te Weelde 27/10/1817. Zij woonden te Weelde in wijk 4 nr.55, later nr.65 en deden mogelijk samen met broer Jac de boerderij De Bont. Uit dit huwelijk, geboren te

Weelde:

1. Anna Cornelia, geboren 10/5/1806, spinster, overleden te Weelde 30/8/1849, gehuwd te Weelde 13/5/1841 met Adrianus Schots, geboren te Weelde 7/1/1810, landbouwersknecht

2. Johannes Baptist, geboren te Weelde 4/8/1809, volgt VIb.

Moeder stierf in 1817, vijftig jaar oud. Vader was toen veertig, de kinderen elf en acht jaar. Cornelius hertrouwt te Weelde 9/2/1820 met Gijsberdina Gijsberts, geboren te Lage Mierde 11/7/1782, dienstbode/landbouwster, overleden te Weelde 20/1/1855. Uit dit huwelijk, geboren te Weelde:

1. Anna Maria, geboren 13/4/1820

2. Joanna Maria, geboren 13/7/1821, dienstbode, gehuwd te Weelde 25/1/1843 met Petrus Van Loon, geboren te Ravels 26/4/1812, handwerker

3. Johannes Cornelius, geboren 27/5/1823, overleden te Weelde 12/6/1823

4. Maria Helena, geboren 27/5/1823, dienstmeid, gehuwd met Jan Baptist Grielens

5. Adriana, geboren 28/11/1825, dienstmeid

De enige jongen uit het tweede huwelijk, Johannes Cornelius, was een tweelingbroer van Maria Helena. Hij stierf in de postnatale periode. Vader overleed op vijftigjarige leeftijd, in 1827. Zijn vrouw bleef achter met haar vier meisjes van zes, vijf, vier en twee jaar oud, en met de twintigjarige Anna Cornelia en de achttienjarige Jean Baptist uit het eerste huwelijk van haar man. Jean was de enige man en dus de stamhouder. Hij volgt VIb.

VIb. Johannes Baptist Vermeulen, geboren te Weelde 4/8/1809, landbouwer, overleden te Poppel 5/1/1887, gehuwd te Ravels 6/2/1840 met Wilhelmina Van Gestel, geboren te Ravels 4/6/1811, overleden te Poppel 24/4/1871. Uit dit huwelijk:

1. Anna Maria, geboren te Weelde 8/12/1840, overleden te Poppel 18/3/1909, gehuwd te Poppel 11/11/1875 met Theodoor Woestenberg, geboren te Goirle 22/9/1830, landbouwer, overleden te Poppel

2. Petrus Cornelis, geboren te Weelde 15/8/1842, overleden te Ravels 18/4/1900, gehuwd te Poppel in 1894 met Christina Van Hees, geboren te Poppel 27/2/1845

3. Alexis Josephus, geboren te Weelde 17/7/1845,

volgt VIIb

4. Joanna Wilhelmina, geboren te Ravels 23/10/1848, overleden te Ravels 17/1/1850

5. Maria Elisabeth Magdalena, geboren te Ravels 13/4/1852, overleden te Poppel 2/8/1879

Na de geboorte van Alexis Josephus, Jef genaamd, verhuisde het gezin naar Ravels. Zij namen hun intrek bij opa en oma Van Gestel op den Eel 48, daarna woonden zij zelfstandig op den Eel 44. Daar werden nog twee kinderen geboren: Joanna Wilhelmina en Maria Elisabeth. Rond 1870 verhuisden zij naar Poppel en vestigden zich vermoedelijk direct in Aarle. Toen moeder in 1871 stierf op zestigjarige leeftijd, was vader 62, en de kinderen die allen nog thuis woonden, waren 31, 29, 26 en 19 jaar. Wilhelmina was jong gestorven. Jef, de stamhouder, huwde in 1873 (volgt VIIb). In 1875 trouwde Anna, met Theo Woestenberg, zoon van een uit Goirle komende boerenfamilie. Maria overleed in 1879, ongehuwd en 27 jaar oud. Petrus bleef op de boerderij en trouwde eerst in 1894 met de 49-jarige Christina Van Hees uit Poppel. Vader overleefde zijn vrouw zestien jaar. Hij stierf in 1887. Mevrouw Trees van Haaren-Vermeulen vertelde mij, dat de vroegere Tilburgse palingboer Van Gestel familie was van haar overgrootmoeder, Wilhelmina Van Gestel. Hij werd "Jan de klopper" genoemd, omdat hij bij de verkoop aan huis op de deuren klopte.

VIIb. Alexis Josephus Vermeulen, geboren te Weelde 17/7/1845, landbouwer, overleden te Poppel 20/4/1926, gehuwd te Weelde 10/1/1873 met Maria Theresia Aelbrechts, geboren te Turnhout 28/7/1843, wonend te Weelde bij de Statie, overleden te Poppel 6/11/1919. Zij zetten de ouderlijke boerderij in Aarle voort. Uit dit huwelijk geboren te Poppel:

1. Jan Baptist geboren 30/11/1873, volgt VIIa

2. Wilhelmina Maria, geboren 22/8/1875, overleden te Poppel 13/4/1963, gehuwd te Poppel in 1922 met Johannes Petrus Van der Voort, geboren te Baarle Nassau 10/5/1871, overleden te Poppel

8/1/1956.

3. Cornelia Regina, geboren 5/2/1877, overleden te Poppel 9/12/1962, gehuwd te Poppel 27/8/1906 met Adrianus Louis Stabel, geboren te Poppel 21/4/1878, landbouwer, overleden te Poppel 18/6/1951

4. Carolus Adrianus, geboren 16/5/1882, volgt onder VIIIb

5. Petrus Hendrikus, geboren 29/6/1885, volgt VIIc

De vijf kinderen kozen allen weer voor het boerenbedrijf. Regien trouwde in 1906 met Adriaan Stabel, zoon van een boerenfamilie uit Goirle. Stabel hield in Aarle een boerderij tegenover die van Vermeulen, waar Carolus, Chat genaamd, vanaf 1910 de leiding had. Jan, de oudste zoon, trouwde namelijk in 1910 met Maria Paulussen uit Goirle en ging boeren in Breehees onder Hilvarenbeek. Henri trouwde in 1917 met Wilhelmina Hendriks uit Riel en werd landbouwer in Goirle. Drie jaar later in 1920 verhuisde hij naar Turnhout. Mien, de oudste dochter, bleef thuis tot haar 47ste en trouwde in 1922 met Van der Voort, landbouwer in Poppel. Moeder stierf in 1919, 76 jaar oud. Vader, die zijn laatste levensjaren doorbracht in zijn huis aan de grote weg naast de kerk, overleed in 1926, 81 jaar oud. In tegenstelling tot zijn achterneef, mijn opa Jan Vermeulen in Baarle Nassau, verzekerde Jef zich met drie zonen royaal van een mannelijk nageslacht. De tak Baarle stierf ook uit in mannelijke lijn, in 1904. Alleen de tak Poppel hield stand tot op de dag van vandaag. Naar de woonplaats van de drie zonen worden drie subtakken onderscheiden, die van Goirle, Poppel en Turnhout. (wordt vervolgd)

Tijdschrift 'De Drie Goddelijke Deugden'
Afgiftekantoor: 2380 Ravels I
Redactie, samenstelling en lay-out:
Marc Vermeeren
De Meerkens 10, 2382 Poppel

Verschijnt 3-maandelijks
Verantwoordelijke uitgever:
Laurent Woestenburg,
Beatrijs v. Nazarethln. 2, 2382 Poppel

